Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü

Üretken Yapay Zeka Kullanım Politikası ve Rehberi

23 Ekim 2026

Bu rehber, üretken yapay zeka (ÜYZ) kullanımında öğretmen adaylarının öğrenmesini, akademik sorumluluğunu ve mesleki karar verme becerisini koruyan ortak bir çerçeve önerir. Bölüm öğretim elemanlarının görüşleri başlangıç noktasıdır, ulusal ve uluslararası kaynaklar bu görüşleri destekleyen ve uygulamayı geliştiren dayanaklar olarak kullanılmıştır.

Üretken yapay zeka, ilgili ders veya görev yönergesinde belirtilen sınırlar içinde destek amacıyla kullanılabilir. Öğretmen adayı kendi katkısını görünür kılar, bilgiyi ve kaynakları doğrular, kişisel verileri korur ve bunların kullanımını açıklar. Nihai akademik ve pedagojik sorumluluk kullanıcıya aittir.

Paylaşılan beş yanıtın tamamında genel yaklaşım olumludur. Bununla birlikte, bu sonuç bütün kullanım biçimlerinin koşulsuz kabul edildiği anlamına gelmez. Özellikle staj gözlemleri ve yansımalarına ilişkin geri bildirim alma konusunda yanıtlar farklılık göstermektedir. Bu nedenle rehber, görev türüne göre açık izinlerin ve sınırların tanımlanmasını esas alır (Öğretim elemanı görüş formu, 2026).

Rehber, lisans ve lisansüstü dersleri, akademik yazma, proje ve materyal geliştirme, mikro öğretim ve öğretmenlik uygulamasıyla bağlantılı çalışmaları kapsar. Metin, görsel, ses, video ve kod üreten araçlar ile yazılımlara gömülü üretken özellikler bu kapsamdadır. Basit yazım denetimiyle metni yeniden üreten özellikler, görev yönergesinde ayrı olarak değerlendirilir.

Üniversitenin yürürlükteki düzenlemeleri, araştırma etiği yükümlülükleri ve uygulama okulunun kuralları saklıdır.

Bölüm toplantısında tartışılabilecek kararlar:

- Bütün derslerde ortak olması gereken asgari koşullar nelerdir?
- Hangi sınırlar dersin öğrenme çıktısına göre değişebilir?
- Öğrencinin kendi katkısını göstermesi için hangi kanıt yeterlidir?
- ÜYZ kullanılmadan yapılan çalışma ile destek alınan çalışma hangi ortak ölçütlere göre değerlendirilecek?
- Öğretim elemanlarının kendi ÜYZ kullanımlarını açıklamaları için nasıl bir örnek sunulacak?

1 Öğretim elemanı görüşlerinin özeti

Veri dayanağı, 23 Ekim 2026 tarihli beş anonim form yanıtıdır. Aşağıdaki sayılar yalnızca bu beş yanıtı betimler. Bölümün toplam öğretim elemanı sayısı ve yanıt oranı verilmediğinden, sonuçlar bölümün tamamına genellenmez. Küçük yanıt sayısı nedeniyle yüzdeler yerine kişi sayıları kullanılmıştır.

Kullanım amaçlarına ilişkin değerlendirmeler

Kullanım amacı	Uygun	Koşullu uygun	Kararsız
Ders planı ve etkinlik seçenekleri geliştirme	4	1	0
Öğretim materyallerini dil düzeyine uyarlama	4	1	0
Kendi İngilizce metnine dil geri bildirimi alma	4	1	0
Kendi akademik yazısının düzenine öneri alma	4	1	0
Kendi staj gözlemleri ve yansıtmalarına geri bildirim alma	3	1	1

Kaygılar ve öncelikli koşullar

Tür	Seçilen görüş	Kişi
Kaygı	ÜYZ çıktısının kendi çalışması gibi sunulması	3
Kaygı	Yanlış bilgi veya uydurma kaynak kullanılması	4
Kaygı	Öğrenci verilerinin ve gizliliğinin korunamaması	4
Kaygı	Kendi düşünme ve üretme süreçlerinin geri planda kalması	3
Kaygı	Araçlara erişimde eşitsizlik	3
Kaygı	İçeriğin öğrenenlere ve öğretim amacına uygun olmaması	1
Koşul	Bilgi ve kaynakların doğrulanması	5
Koşul	Kullanım sınırlarının ödev veya ders yönergesinde belirtilmesi	4
Koşul	Aracın, amacın ve katkı kapsamının açıklanması	4
Koşul	Öğrenci verilerinin korunması	3
Koşul	Değişikliklerin ve karar gerekçelerinin gösterilebilmesi	3

2 Açık uçlu görüşlerden politika önceliklerine

Açık uçlu yanıtlar, ortak ilkelerin uygulamaya nasıl dönüştürülebileceğine ilişkin 5 odak noktası sunmaktadır. Aşağıdaki açıklamalar görüşlerin anlamını özetler, her öneri bütün katılımcılara atfedilmez (Öğretim elemanı görüş formu, 2026[1]).

1. Dönem başında bilgilendirme: Bir katılımcı, öğrencilerle dönem başında etik kullanım politikalarına ilişkin bir bilgilendirme toplantısı yapılmasını önermektedir. Rehberde bunun karşılığı, ortak bir tanıtım, derslerde izin düzeylerinin açıklanması ve örnekler üzerinden soru-yanıt etkinliği yapılmasıdır.

2. Proje geliştirmede destekleyici kullanım: Bir katılımcı, proje geliştirmede destekleyici kullanımın kullanılmasına yer verilmesini istemektedir. Buna karşılık, fikir ve seçenek üretimine alan açılırken proje problemi, yöntem seçimi, uygulama ve sonuçların gerekçelendirilmesi öğrencinin sorumluluğunda tutulur.

3. İnsan denetimi ve kaynak doğrulama: Bir katılımcı, dil düzeltmesi dahil tüm kullanımlarda son insan incelemesini özellikle vurgulamaktadır. Aynı yanıtta lisansüstü literatür çalışmalarında uydurma kaynak riskine dikkat çekilmektedir. Rehberde, çıktıların otomatik olarak kabul edilmemesi, kabul edilen veya reddedilen önerilerin gerekçelendirilmesi ve her kaynağın özgün kaynaktan kontrol edilmesi önerilir.

Bu inceleme yalnızca yüzeysel bir sözcük değişikliği anlamına gelmez. Aday, doğru bulduğu bir öneriyi neden kabul ettiğini de açıklayabilmelidir. Böylece amaç, yapay bir değişiklik sayısına ulaşmak yerine akademik ve pedagojik kararın kullanıcıda kalmasını sağlamaktır.

4. Gelecekte öğretilecek bir mesleki yeterlik: Bir katılımcı, öğretmen adaylarının ÜYZ'yi yalnızca işlerini hızlandırmak için değil, ileride öğrencilerine öğretecekleri bir araç olarak da öğrenmelerini önermektedir. Rehber bu görüşü, çıktı eleştirisi, güvenli kullanım senaryosu ve yaşa uygun rehberlik uygulamalarıyla ilişkilendirir.

5. Görüş ayrılığının korunması: Staj yansıtmalarına yönelik geri bildirim alma konusunda üç uygun, bir koşullu uygun ve bir kararsız yanıt bulunmaktadır. Bu nedenle kişisel gözlemin, yaşantının ve yansıtmanın ÜYZ'ye yazdırılması için genel bir izin önerilmez. Adayın önce kendi gözlem ve yansıtmasını hazırlaması, ek geri bildirimin ise yalnızca açık izinle, kimliksizleştirilmiş ve gerekli en az içerikle alınması önerilir.

[1] https://forms.gle/5T3s3oAV8obCeLBy6

3 Kurumsal kaynakların sunduğu dayanaklar

Aşağıdaki özetler kaynakların açıkça sunduğu yönelimleri belirtir. Sonraki bölümlerdeki izin düzeyleri, beyan biçimleri ve izleme adımları ise bu yönelimler ile öğretim elemanlarının görüşlerinden hareketle hazırlanmış bölüm düzenlemesi önerileridir, kaynakların birebir hükümleri değildir.

UNESCO insan merkezli kullanım ve öğretmen yeterlikleri: UNESCO'nun 2023 rehberi, insanın karar verme rolünü, veri mahremiyetini ve yaşa uygun, etik ve pedagojik değerlendirmeyi öne çıkarır. 2024 öğretmen yeterlik çerçevesi; insan merkezli yaklaşım, YZ etiği, YZ temelleri ve uygulamaları, YZ pedagojisi ve mesleki öğrenme olmak üzere beş boyutta 15 yeterlik tanımlar. Bu kaynaklar rehberin insan denetimi, güvenli kullanım ve öğretmen adayı eğitimi boyutlarına dayanak sağlar (Miao & Holmes, 2023; Miao & Çukurova, 2024).[23]

OECD öğrenme amacı ve eşit erişim: OECD, ÜYZ ile görev performansındaki artışın kendiliğinden öğrenme kazanımı anlamına gelmediğini, kullanımın pedagojik amaçla tasarlanması gerektiğini belirtir. Politika yönelimleri arasında bağımsız düşünmenin korunması, mahremiyet ve güvenlik beklentilerinin açıklanması, eşit erişim ve sürekli mesleki öğrenme yer alır. Bu yönelimler süreç kanıtı ve eşdeğer görev seçenekleri önerilerini destekler (OECD, 2026).[4]

Stanford Teaching Commons ders politikası ve değerlendirme: Stanford Teaching Commons, dersin YZ politikasında izin verilen kapsam ve koşulların açıkça belirtilmesini, pedagojik gerekçenin açıklanmasını ve öğrencilerle iletişim kurulmasını önerir. Ayrı bir rehberinde, akademik dürüstlük değerlendirmesinde yalnızca tespit araçlarına dayanılmasını uygun bulmaz. Burada yararlanılan kaynaklar öğretim rehberleridir, Stanford'un bütün birimlerinde tek tip kural bulunduğu iddiasıyla kullanılmamıştır (Stanford Teaching Commons, t.y., 2023).[5]

Dünya Bankası uygulama kapasitesi ve kanıt sınırları: Dünya Bankası raporu, öğretmen desteği, materyal ve ders planlama, öğrenci desteği ve kurumsal süreçler için uygulama örnekleri sunar. Eşit erişim, dijital beceriler ve etik yönetişimin gerekliliğini vurgularken geniş ölçekli etkililiğe ilişkin kanıtların sınırlı olduğunu da belirtir. Bu çerçeve bölümde küçük ölçekli uygulama, sonuç izleme ve insan uzmanlığını koruma yaklaşımını destekler (Molina et al., 2024).[6]

Dünya Ekonomik Forumu kurumsal hazırlık: 2026 raporunun kurumsal tanıtımı, yönetişim, altyapı, pedagojik uygulamalar, değerlendirme ve öğrenen deneyimlerini birlikte ele alan bir YZ hazırlık çerçevesi sunar. Bu yönelim, rehberin yalnızca öğrenci kurallarıyla sınırlı kalmaması, öğretim elemanı desteğini, erişim koşullarını ve düzenli gözden geçirmeyi de kapsaması için bir dayanak oluşturur (World Economic Forum, 2026).[7]

[2] https://www.unesco.org/en/articles/guidance-generative-ai-education-and-research
[3] https://www.unesco.org/en/articles/ai-competency-framework-teachers
[4] https://www.oecd.org/en/publications/oecd-digital-education-outlook-2026_062a7394-en.html
[5] https://teachingcommons.stanford.edu/teaching-guides/artificial-intelligence-teaching-guide
[6] https://documents1.worldbank.org/curated/en/099734306182493324/pdf/IDU152823b13109c514ebd19c241a289470b6902.pdf
[7] https://www.weforum.org/publications/shaping-the-future-of-learning-education-readiness-for-the-age-of-ai

YÖK ve MEB kaynaklarının kapsamı

YÖK'ün 7 Mayıs 2024 tarihli resmi duyurusu, bilimsel araştırma ve yayınlarda ÜYZ kullanımına ilişkin etik rehberin şeffaflık, dürüstlük, özen, adalet, gizlilik ve hesap verebilirlik ilkelerini tanıtmaktadır. Duyuru, üniversitelerin derslerde kullanım için kendi ihtiyaçlarına uygun düzenlemeler geliştirebileceğini de belirtir. Bu bölümdeki YÖK dayanağı resmi tanıtım duyurusudur (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2024).[8]

MEB'in 2026 kılavuzu, eğitim, öğretim ve yönetim süreçlerinde YZ uygulamaları için etik ilkeleri ve beyan süreçlerini düzenler. Uygulama okulunda gerçekleştirilecek faaliyetler bakımından bu kılavuzun ilgili hükümleri dikkate alınır. Bölümün bir göreve izin vermesi, okulun uygulama ve veri kullanım süreçlerinin yerine geçmez (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2026, böl. 1.2, 2 ve 4).[9]

Önerilen ortak kurallar:

1. Ders sorumlusu her değerlendirme görevi için izin düzeyini ve kapsamını önceden açıklar. Yönergede belirtilmeyen kullanımlar için aday kullanımdan önce açıklama ister.

2. Aday, metnin, materyalin ve pedagojik kararların anlaşılabilir sorumlusu olmalıdır. İlk taslağını veya düşünme notlarını, seçtiği önerileri ve karar gerekçelerini istenen ölçüde gösterebilir.

3. ÜYZ katkısı, araç ve görülebiliyorsa model/sürüm, tarih, amaç ve katkının kapsamı belirtilerek açıklanır. Beyan, izin verilmeyen kullanımı uygun hale getirmez.

4. Bilgi, alıntı, kaynakça ve içerik özgün kaynaklarla kontrol edilir. Erişilip doğrulanamayan bir kaynak, doğrulanmış kaynak olarak sunulmaz.

5. Öğrenci, veli, öğretmen ve araştırma katılımcılarına ait tanımlayıcı veya gizli bilgiler yetkisiz ÜYZ araçlarına aktarılmaz. Verinin bir kısmını silmek her durumda anonimlik sağlamaz.

6. Yaş, dil düzeyi, öğretim amacı, kültürel bağlam, erişilebilirlik, önyargı ve telif koşulları incelenir.

[8] https://proje.yok.gov.tr/tr/page/635
[9] https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2026_01/09152326_egitimdeyapayzekauygulamalari_etik_kilavuzu.pdf

5 Göreve göre kullanım sınırları

Aşağıdaki düzeyler bölüm için önerilen ortak terimlerdir. Bir görevin farklı aşamalarına farklı düzeyler atanabilir. Öğretim elemanı, izin düzeyini öğrenme çıktısı ve değerlendirme ölçütüyle birlikte açıklar.

Düzey	İzin verilen kapsam	Gerekli açıklama
D0 Bağımsız çalışma	Görevde üretken içerik veya geri bildirim kullanılmaz.	Bireysel dil yeterliği, sınıf içi yazma veya sınav gibi gerekçesi açıklanan görevler.
D1 Geri bildirim	Öğrencinin önceden oluşturduğu çalışmaya dil veya düzen önerisi alınır.	İlk metin, kullanım beyanı ve seçilen değişikliklerin kısa gerekçesi.
D2 Rehberli geliştirme	Fikir, etkinlik, materyal veya örnek seçenekler üretilebilir ve eleştirel olarak uyarlanır.	Amaç ve kapsam beyanı, doğrulama ve uyarlama kanıtı. Görevin nihai sorumluluğu öğrencidedir.

Önerilen başlangıç sınırları

Görev	Başlangıç düzeyi	Özel sınır veya kanıt
Ders planı ve etkinlik seçenekleri	D2	Kazanım, düzey, süre ve bağlamla uyumu gerekçelendir, nihai planı kontrol et.
Materyali dil düzeyine uyarlama	D2	Kaynak ve kullanım hakkını denetle, anlamı, doğruluğu ve düzeyi karşılaştır.
Kendi İngilizce metnine dil geri bildirimi	D1	İlk metni koru, önerileri değerlendir. Dil yeterliği ölçülüyorsa D0 uygulanabilir.
Akademik yazının düzeni	D1	Yapı önerisi alınabilir, kendi argümanını, sentezini ve kaynak yorumunu ÜYZ'ye devretme.
Staj gözlemi ve kişisel yansıtma	D0, açık izinle D1	Gözlemi ve ilk yansıtmayı aday yazar. İzinli geri bildirim için kişisel veri içermeyen sınırlı bölüm kullanılır.
Literatür aramasına hazırlık	Açık izinle D2	Anahtar sözcük veya arama dizgesi önerisi alınabilir. Kaynak ve iddia özgün yayından doğrulanır.
Proje fikri ve tasarım seçenekleri	D2	Problem, yöntem, uygulanabilirlik ve sınırlılık seçimleri öğrenci tarafından gerekçelendirilir.

6 Öğretmen eğitimi için uygulama örnekleri

İngilizce yazma ve dil geri bildirimi

Uygun örnek: Aday kendi paragrafını yazar, izin verilen bir araçla dil hatalarını açıklamasını ister, önerileri değerlendirir ve değişiklik gerekçesini ekler. Öğrenme hedefi bağımsız İngilizce üretimiyse, öğretim elemanı aynı görev için ÜYZ kullanımını sınırlandırabilir.

Uygun olmayan örnek: Aday, Türkçe düşüncelerini araca verip ürettiği İngilizce metni, bağımsız İngilizce yazma becerisini ölçen bir göreve kendi yazısıymış gibi sunar. Metnin bütünüyle yeniden yazılması veya çeviri yoluyla üretilmesi, yalnızca dil geri bildirimi olarak nitelendirilemez.

Ders planı ve materyal geliştirme

Uygun örnek: Aday iki etkinlik seçeneği ister, birini kazanım, öğrenci düzeyi ve sınıfın koşulları açısından reddeder, diğerini uyarlayarak kararını açıklar. Nihai çalışma, yönerge, süre, örnek, beklenen yanıt, materyal doğruluğu ve tüm sınıfın katılımı açısından incelenir.

Uygun olmayan örnek: Üretilen planın öğrenenlere, ders süresine ve öğretim amacına uygunluğu kontrol edilmeden teslim edilmesi veya uygulanması. Gerçek öğrencilere ait materyallerin, fotoğrafların veya seslerin izinsiz olarak araca yüklenmesi.

Staj gözlemleri ve yansıtıcı günlükler

Aday yalnızca gerçekten gözlemlediği olayları kaydeder ve ilk yansıtmasını kendisi yazar. Açık izin varsa, kimliği belirlenebilir kişi veya okul bilgisi içermeyen kısa bir bölüm için düşünmeyi derinleştiren sorular isteyebilir. ÜYZ, yaşanmış bir olayı, duyguyu, mentor geri bildirimini veya sonraki uygulama sonucunu uydurmak için kullanılamaz.

Örnek güvenli istem: “Kimlik bilgisi içermeyen bu yansıtma paragrafımda, öğretim kararlarımı daha iyi gerekçelendirmemi sağlayacak üç soru öner. Paragrafı yeniden yazma ve gerçekleşmemiş olay ekleme.” Bu istem yalnızca ilgili görevde D1 izni varsa kullanılabilir.

Lisansüstü yazma ve kaynak kullanımı

ÜYZ’nin önerdiği bir yayının varlığı, künyesi, DOI bilgisi ve ileri sürülen iddiayı destekleyip desteklemediği özgün yayın üzerinden incelenir. Kaynakça oluşturma desteği kaynak okuma ve literatür sentezinin yerine geçmez. Kaynak doğrulanamıyorsa, kullanımdan çıkarılır, başka bir kaynağa atıf yapmak için ÜYZ yanıtı yeterli bir kanıt sayılmaz.

Okulda öğrencilerin doğrudan araç kullanması

Bu rehber, doğrudan öğrenci hesabı açma veya çocuklara araç kullanma izni vermez. Yaş koşulları, okulun izinleri, güvenlik değerlendirmesi ve MEB’in ilgili beyan süreçleri uygulamadan önce uygulama öğretmeni ve okul yönetimiyle belirlenir (MEB, 2026, böl. 4).

7 Değerlendirme ve sorumluluklar [ÖNERİ]

Öğretim elemanının sorumlulukları

Öğretim elemanı, izin düzeyini, izin verilen ve verilmeyen örnekleri, beyan biçimini ve değerlendirme ölçütlerini görevle birlikte duyurur. Gerekli erişim ve destek olanaklarını açıklar. Kendi ÜYZ kullanımını öğrenciye verilen materyal veya geri bildirimi önemli ölçüde şekillendiriyorsa, kullanımın kapsamını uygun biçimde belirtir.

ÜYZ'den destek alınan rubrik, soru, cevap anahtarı ve geri bildirimler kullanılmadan önce öğretim elemanı tarafından kontrol edilir. Öğrenci çalışmalarının kurumca yetkilendirilmemiş hizmetlere aktarılması ve notlandırmanın insan incelemesi olmadan araca bırakılması bu rehber kapsamında uygun değildir.

Öğrencinin sorumlulukları

Öğrenci görev yönergesini inceler, sınırları belirsiz kullanım için önceden açıklama ister ve kendi katkısını gösterir. Kaynak ve bilgi doğrulaması yapar, yaptığı değişiklikleri gerekçelendirir. Kullanım beyanını teslimine ekler. Başkasına ait metin ve verileri ilgili izin ve güvenlik koşulları olmadan araca aktaramaz.

Öğrenmenin değerlendirilmesi

Değerlendirmede, son ürünün yanı sıra görevle orantılı süreç kanıtı da kullanılır. Bu kanıt, ilk sürüm, bir doğrulama örneği, iki gerekçeli değişiklik veya kısa bir sözlü açıklama olabilir. Her görev için bütün konuşma geçmişinin istenmesi yerine, öğrenme çıktısını göstermeye yetecek en az kanıt belirlenir.

Öğretim elemanı, gerektiğinde ÜYZ'siz sınıf içi kısa uygulamalarla bağımsız yeterliği de değerlendirir. Notlandırma, kullanılan aracın ücretli olmasına veya çıktının yüzeysel akıcılığına göre değil, önceden açıklanan öğrenme ölçütlerine göre yapılır. Bu yaklaşım OECD'nin öğrenme ile görev performansını ayıran uyarısıyla uyumludur (OECD, 2026).

İzin verilmeyen kullanımın ele alınması

ÜYZ kullanımını açıklamamak, izin dışı yardım almak, uydurma kaynak veya veri sunmak ve gerçekleşmemiş gözlemi gerçekmiş gibi yazmak, mevcut akademik dürüstlük düzenlemeleri kapsamında ele alınır. Bu rehber, yeni bir disiplin yaptırımı veya kendiliğinden uygulanacak bir puan kesintisi oluşturmaz.

Bir tespit aracının puanı tek başına ihlal kararı vermek için yeterli değildir. İnceleme, görev yönergesi, teslim edilen çalışma ve ilgili süreç kanıtlarıyla yürütülür. Öğrenciye açıklama yapma fırsatı sağlanır ve üniversitenin yetkili süreçleri izlenir. Stanford'un rehberi de yalnızca tespit araçlarına dayanılmamasını önerir (Stanford Teaching Commons, 2023).

8 Veri koruma eşit erişim ve güvenli uygulama [ÖNERİ]

Veri ve içerik güvenliği

Ders ve staj çalışmalarında kamuya açık veya kurumca yetkilendirilmemiş araçlara öğrencinin adı, numarası, fotoğrafı, sesi, videosu, notu, sağlık bilgisi, davranış kaydı, veli bilgisi ve kimliği belirlenebilir gözlem ya da görüşme dökümü girilmez. Araştırma verisi, yayımlanmamış çalışma ve gizli değerlendirme materyali için ilgili kurumsal izinler ayrıca gözetilir.

Kimlik yerine "Öğrenci A" yazılması tek başına anonimlik sağlamaz, okul, sınıf, nadir olaylar veya başka ayrıntılar kişiyi tanımlanabilir kılabilir. Eğitim amaçlı örnekler için gerçek kişilere ait içerik yerine, açıkça kurgusal olarak işaretlenmiş senaryolar tercih edilir. Kurmaca senaryolar hiçbir zaman gerçek gözlem veya araştırma verisi olarak sunulmaz.

Araç seçiminde veri saklama, model eğitiminde kullanım, üçüncü tarafa aktarım, silme olanakları ve kurumun güvenlik koşulları incelenir. Hesap ayarını değiştirmek, kişisel veri aktarımına otomatik olarak izin verildiği anlamına gelmez. Bu ilkeler UNESCO'nun veri mahremiyeti yaklaşımı ve MEB'in veri yönetişimi çerçevesiyle ilişkilidir (Miao & Holmes, 2023, MEB, 2026, böl. 2.4).

Erişim ve katılım

Ücretli üyelik, belirli bir ticari hesap veya kişisel veri paylaşımı başarı için ön koşul değildir. ÜYZ kullanımının öğrenme hedefi olduğu görevlerde kurumca uygun erişim sağlanır veya öğretim elemanı aracılığıyla ortak gösterim ve aynı çıktıları değerlendirme gibi eşdeğer bir yol sunulur. ÜYZ'ye erişemeyen öğrenci akademik açıdan dezavantajlı bırakılmaz.

Erişilebilirlik gereksinimleri ve çok dilli öğrencilerin koşulları görev planlamasında dikkate alınır. Bununla birlikte, erişilebilirlik desteğiyle ölçülen beceriyi öğrencinin yerine üretme arasındaki sınır, bireysel gereksinimler ve kurumsal düzenlemeler çerçevesinde açıkça belirlenir.

Hata veya veri riski ortaya çıktığında

Kullanım durdurulur, paylaşımın kapsamı, araç ve tarih bilgileri kaydedilir. Ders sorumlusu ve ilgili kurumsal birim gecikmeden bilgilendirilir. Hassas içerik yeniden paylaşılmadan, kurumun yönlendirmesiyle erişimi sınırlandırma ve silme talebi gibi uygun adımlar izlenir. Öğrenciler, bir hata bildirdikleri için gizli ve belirsiz bir ek cezaya tabi tutulmaz, olay mevcut düzenlemelerle değerlendirilir.

9 Uygulama [ÖNERİ]

İzlenecek sorular

Görevlerde kullanım sınırları açık mıydı? Öğrenciler kendi katkılarını ve değişiklik gerekçelerini gösterebildi mi? Kaynak doğrulaması yeterli miydi? Erişim sorunu yaşandı mı? Gerçek veya olası bir veri ihlali bildirildi mi? Süreç kanıtı istemek öğrenmeye katkı sağladı mı, yoksa orantısız bir iş yükü mü oluşturdu?

İzleme, ilk aşamada öğrenci veya öğretim elemanı sıralaması oluşturmak için kullanılmaz. Bulgular kişisel verilerden arındırılarak uygulamayı iyileştirmek için değerlendirilir. Kaydedilecek veriler, erişim yetkileri ve saklama süresi kurumun ilgili kurallarıyla belirlenir.

Önerilen mesleki öğrenme oturumları

1. ÜYZ'nin çalışma biçimi, hata ve uydurma kaynak örnekleri.

2. İngilizce öğretiminde materyal eleştirisi ve pedagojik uyarlama.

3. Kişisel veri ve uygulama okulu senaryoları.

4. Yönerge, kullanım beyanı ve süreç temelli değerlendirme tasarımı. Bu başlıklar UNESCO'nun öğretmen yeterlik çerçevesiyle ilişkilendirilebilir (Miao & Çukurova, 2024).

Ek 1 Ders ve öğrenci kullanım şablonları

Öğretim elemanı için görev yönergesi

Ders ve görev adı: _____
Ölçülen öğrenme çıktısı: _____
İzin düzeyi: D0 / D1 / D2[10]
İzin verilen aşama ve kullanım: _____
İzin verilmeyen kullanım: _____
Gerekli kullanım beyanı ve süreç kanıtı: _____
Erişim sorunu yaşayanlar için eşdeğer yol: _____
Açıklama isteme kanalı ve son tarihi: _____

Örnek açıklama: "Kendi yazdığınız metin için dil ve paragraf düzenleme önerisi alabilirsiniz. İlk metninizi ve değişiklik gerekçenizi ekleyebilirsiniz. ÜYZ kullanmadıysanız bunu belirtin."

[10] **D0:** Görevde ÜYZ kullanılmaz. **D1:** Öğrencinin kendi hazırladığı çalışmaya dil veya düzen açısından geri bildirim alınabilir. **D2:** Fikir, etkinlik veya materyal geliştirmede ÜYZ'den yararlanılabilir, çıktı öğrenci tarafından değerlendirilir ve uyarlanır.

Öğrenci için kısa kullanım beyanı

“Bu çalışmada [araç, biliniyorsa model/sürüm] aracını [tarih] tarihinde [amaç] için kullandım.

Katkısı [bölüm/aşama] ile sınırlıdır.

[Öneri] üzerinde [değişiklik] yaptım / öneriyi [gerekçe] ile kabul ettim veya reddettim.

Kullanılan bilgi ve kaynakları [doğrulama yolu] üzerinden kontrol ettim. Nihai içerik ve kararların sorumluluğunu üstleniyorum.”

ÜYZ kullanılmadıysa: “Bu çalışmanın hazırlanmasında üretken yapay zeka kullanmadım.”

Dil geri bildirimi, çeviri ve yeniden yazma birbirinden doğru biçimde ayrıştırılarak açıklanır.

ÜYZ çıktısının kendisi inceleme nesnesiyse, ayrıca dersin istediği atıf ve ek sunum biçimi izlenir.

Kaynakça

Miao, F., & Holmes, W. (2023). *Guidance for generative AI in education and research*. UNESCO. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://www.unesco.org/en/articles/guidance-generative-ai-education-and-research

Miao, F., & Cukurova, M. (2024). *AI competency framework for teachers*. UNESCO. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://www.unesco.org/en/articles/ai-competency-framework-teachers

Milli Eğitim Bakanlığı. (2026). *Eğitimde yapay zeka uygulamaları etik kılavuzu*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2026_01/09152326_egitimdeyapayzekauygulamalari_etik_kilavuzu.pdf

Molina, E., Cobo, C., Pineda, J., & Rovner, H. (2024). *AI revolution in education: What you need to know* (Digital Innovations in Education, Brief No. 1). World Bank. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://documents1.worldbank.org/curated/en/099734306182493324/pdf/IDU152823b13109c514ebd19c241a289470b6902.pdf

OECD. (2026). *OECD digital education outlook 2026: Exploring effective uses of generative AI in education*. OECD Publishing. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-digital-education-outlook-2026_062a7394-en.html

Öğretim elemanı görüş formu. (2026, 23 Ekim). Öğretmen adaylarının üretken yapay zeka kullanımına ilişkin anonim yanıtlar [Yayımlanmamış bölüm içi görüş verisi].

Stanford Teaching Commons. (t.y.). *Creating your course policy on AI.* Stanford University. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://teachingcommons.stanford.edu/teaching-guides/artificial-intelligence-teaching-guide/creating-your-course-policy-ai

Stanford Teaching Commons. (2023, 26 Nisan). *Guidance on technology tools for academic integrity.* Stanford University. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://teachingcommons.stanford.edu/news/guidance-technology-tools-academic-integrity

World Economic Forum. (2026). *Shaping the future of learning: Education readiness for the age of AI.* Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://www.weforum.org/publications/shaping-the-future-of-learning-education-readiness-for-the-age-of-ai

Yükseköğretim Kurulu. (2024, 7 Mayıs). Yükseköğretim Kurulu "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zeka Kullanımına Dair Etik Rehber" hazırladı [Resmi duyuru]. Erişim tarihi 23 Ekim 2026. https://www.yok.edu.tr/tr/news/yuksekogretim-kurulu-yuksekogretim-kurumlari-bilimsel-arastirma-ve-yayin-faaliyetlerinde-uretken-yapay-zeka-kullanimina-dair-etik-rehber-hazirladi-zisSm